

François Couperin (1668 – 1733)

# L'Art de toucher le Clavecin

Allemande  
Premier Prélude  
Second Prélude  
Troisième Prélude

Introdectie door  
Pieter Dirksen

# François Couperin

## Vier Stukken uit L'Art de toucher le Clavecin

Ter voorbereiding op het Couperin-Festival vindt U in deze bijlage vier stukken uit het leerboek L'Art de toucher le Clavecin uit 1717. Couperin componeerde de kleine Allemande als voorbeeld van een klavecimbelstuk in Italiaanse sonatestijl, dat toch goed voor het instrument gedacht is omdat “le dessus, et la basse travaillent toujours” (zowel de bovenstem alsook de bas constant in beweging zijn); we zijn hier stilistisch heel dicht bij de tweestemmige inventies van Bach. Voor deze “Italiaanse manier” gebruikte daarom de “normale” vioolsleutel, en we konden derhalve dit stuk zondermeer naar de originele druk reproduceren. Dit geldt niet voor de préludes, met name niet die in “style luthé” geschreven zijn met een veel lagere algehele tessituur, de reden waarom Couperin hier overwegend de C-sleutel (alt- en sopraansleutel) gebruikt. Ter wille van de leesbaarheid drukken wij hier daarom de drie préludes in een moderne transcriptie af. Over deze stukken schrijft Couperin:

“J'ai composé les huit préludes suivans sur les tons de mes Pièces, tant de mon premier livre; que du second qui vient d'être mis au jour: ayant remarqué que presque toutes les écolières de clavecin ne savent que le petit prélude par où elles ont été commencées. Non seulement les préludes annoncent agréablement le ton des pièces qu'on va jouër: mais, ils servent à dénouer les doigts, et souvent à éprouver des claviers sur lesquels on ne s'est point encore exercé.”

“Prélude, est une composition libre, où l'imagination se livre à tout ce qui se présente à elle. Mais, comme il est assés rare de trouver des genies capables de produire dans l'instant; il faut que ceux qui auront recourt à ces Préludes-réglés, les jouënt d'une manière aisée sans trop s'attacher à la précision des mouvemens; à moins que je ne l'aye marqué exprès par le mot de Mesuré. Ainsi, on peut hazarder de dire, que dans beaucoup de choses, la Musique (par comparaison à la Poésie) a sa prose, et ses Vers.”

De prélude was dus in principe een geïmproviseerd iets, gespeeld in een vrij metrum, net zoals in het gesproken woord het proza. De daaropvolgende Ordre bestaat uit stukken die als metrische verzen beschouwd kunnen worden. De aanduiding “mesuré” komt in de drie eerste preludes niet voor, en het zijn dan ook alle drie heel vrij te spelen, rapsodische stukken – maar een vrijheid die zelfs hier ingeperkt wordt door de bij Couperin gebruikelijke, heel precieze, haast obsessief-gedetailleerde notatie!

Ik heb de volgende acht préludes gecomponeerd in de toonsoorten van mijn stukken, zowel die uit mijn Eerste Boek, alsook het Tweede dat binnenkort uitkomt. Ik stelde vast dat bijna alle leerlingen slechts een kleine prélude kenden waarmee ze ooit begonnen zijn. Deze préludes kondigen niet alleen op aangename wijze de toonsoort aan, maar ze dienen ook om de vingers los te maken en zich vertrouwd te maken met een nog onbekend instrument.

De prélude is een vrije compositie, waarin de verbeelding zich overgeeft aan alles wat zich aandient. Maar omdat het zeldzaam is om genieën te vinden die in staat zijn om dat op het moment zelve te verwezenlijken, is het noodzakelijk dat degenen die gebruik maken van deze préludes die op een ontspannen manier spelen, zonder al teveel aandacht te besteden aan de precisie van het metrum, tenzij ik dat uitdrukkelijk aangeef met het woordje “mesuré”. Men zou kunnen zeggen dat muziek (net zoals de poëzie) zijn proza en zijn [metrische] versificatie kent.

Pieter Dirksen

*Allemande.*  
*Légerement.*

The first system of the musical score consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. Both are in common time (C). The music begins with a treble clef and a common time signature. The notation includes eighth and sixteenth notes, rests, and various ornaments (trills and mordents) indicated by asterisks and wavy lines.

The second system continues the piece with two staves. It features a variety of rhythmic patterns, including sixteenth-note runs and eighth-note figures. The notation is dense with notes and rests, maintaining the light and rhythmic character of the piece.

The third system includes the 'Reprise' section, marked with the word *Reprise.* in the middle of the system. The notation continues with intricate rhythmic patterns and ornaments, showing a return to a previous theme or a new variation.

The fourth system shows further development of the musical ideas. It includes complex rhythmic passages and continues the use of ornaments. The notation is consistent with the previous systems, maintaining the piece's tempo and style.

The fifth and final system of the piece concludes with the word *Fin.* written in a large, decorative font. The notation ends with a final cadence, marked by a double bar line and a fermata-like symbol.

# Premier Prélude

The musical score for 'Premier Prélude' is presented in six systems, each with a treble and bass staff. The piece is in 2/4 time. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, slurs, and dynamics. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below notes. Dynamics include piano (p), mezzo-forte (mf), and forte (f). The score concludes with a double bar line and a fermata over the final chord.

System 1: Treble staff starts with a whole rest, followed by a quarter note G4 (fingered 5), a quarter note F4 (fingered 4), and a quarter note E4 (fingered 4). Bass staff has a whole note chord G2-B2 (fingered 2-5) and a whole note chord G2-B2 (fingered 2-5).

System 2: Treble staff has a quarter note D4 (fingered 2), a quarter note C4 (fingered 2), a quarter note B3 (fingered 2), and a quarter note A3 (fingered 2). Bass staff has a whole note chord G2-B2 (fingered 2-5) and a whole note chord G2-B2 (fingered 2-5).

System 3: Treble staff has a quarter note G4 (fingered 4), a quarter note F4 (fingered 5), a quarter note E4 (fingered 4), and a quarter note D4 (fingered 4). Bass staff has a whole note chord G2-B2 (fingered 2-5) and a whole note chord G2-B2 (fingered 2-5).

System 4: Treble staff has a quarter note C4 (fingered 1), a quarter note B3 (fingered 2), a quarter note A3 (fingered 3), and a quarter note G3 (fingered 4). Bass staff has a whole note chord G2-B2 (fingered 2-5) and a whole note chord G2-B2 (fingered 2-5).

System 5: Treble staff has a quarter note F4 (fingered 5), a quarter note E4 (fingered 4), a quarter note D4 (fingered 3), and a quarter note C4 (fingered 4). Bass staff has a whole note chord G2-B2 (fingered 2-5) and a whole note chord G2-B2 (fingered 2-5).

System 6: Treble staff has a quarter note B3 (fingered 5), a quarter note A3 (fingered 4), a quarter note G3 (fingered 5), and a quarter note F3 (fingered 4). Bass staff has a whole note chord G2-B2 (fingered 2-5) and a whole note chord G2-B2 (fingered 2-5).

© Les Éditions Outremontaises - 2005

# Second Prélude

The musical score is written for a single instrument, likely a harpsichord, in 2/4 time. It consists of six systems of music, each with a treble and bass clef. The key signature is one sharp (F#). The score includes various musical notations such as notes, rests, and fingerings. The first system starts with a treble clef and a bass clef. The second system begins with a measure number '4' and includes fingerings like '3 4', '3', and '4'. The third system starts with a measure number '7' and includes fingerings like '5', '4 5', and '3 1'. The fourth system starts with a measure number '10' and includes fingerings like '3 2 1'. The fifth system starts with a measure number '13' and includes fingerings like '1 2 3 3 4', '3 2 1', and '5 4 3 3 2'. The sixth system starts with a measure number '16' and includes fingerings like '2 1', '2 1', '4 1', and '3 5'. The score concludes with a double bar line and a sharp sign.

© Les Éditions Outremontaises - 2005

# Troisième Prélude

*Mesuré*

4

7

10

13

16

*Fin*

© Les Éditions Outremontaises - 2005